

Jan Říha ČESKÉ OVOCE

TŘEŠNĚ

Čís. 14.

KRÁLOVNA HORTENSIE – *Königin Hortensia* – *Reine Hortense*

LETOROST

VĚTEV PLODONOSNÁ

KRÁLOVNA HORTENSIE

Této překrásné odrůdě, kterou nelze ani mezi skleňovky, ani sladkovišně zařaditi, nevyrovná se žádná jiná. Velikostí překonává jiné, stkví se jasnou, svěží barvou, šťavou přetéká a skvostná chuť, směs to sladké a navinulé, vyniká v době pravé zralosti líbezností, takže jest na stole lahůdkou i ozdobou a závodí s nejlepšími jinými plody.

Komu za ni vlastně máme děkovati, nelze již zjistiti, ale má se za to, že ji vypěstoval začátkem předešlého století zahradník Girault, zvaný také Larose, z pecky taktéž od něho vypěstované skleňovky „Larose“ a dal jí jméno královny Hortensie. Ostatní její četná jména byla jí však dána ze ziskuchtivosti obchodníky, kteří ji neustále nabízeli pod novými jmény.

V soupisu děkana Rösslera z Poděbrad nalézá se poznámka, že ji obdržel v roce 1828 z Moritzburku v Sasku pod jménem Monstrueuse de Bavay; můžeme jej tudíž považovati za prvního šířitele této třešně, čemuž ostatně nasvědčují také i sem tam stojící staré kmeny, že pochází z té doby.

Na světě není nic bez vady a tak ani tato vzácná skleňovka. Vadou jest, že jest v době uzrání příliš něžná a měkká, takže, přijdou-li v té době silnější větry, otloukají se na dlouhých a tenkých stopkách visící plody jedny o druhé tak, že až zhnědnou, jsou pak velice neúhledné a rychle se kazí. Z téhož důvodu nelze je také nikam zasílati, přicházejí na místo obyčejně nepotřebné. Slouží jen ke spotřebě neb prodeji místnímu. Nelze raditi, aby byla pěstována ve velikém počtu, spíše jen jednotlivě, nebo v tom množství, aby kryla potřebu místní a nejbližšího okolí, ochotných kupců najde se povždy a dociluje vyšší ceny proti třešním jiným.

Dále činí se jí s mnoha stran také výtka, že málo plodí! Výtka ta je sice zcela místná, nelze ji však vztahovati na všeobecnost, jsou místa, kde opravdu málo plodí, také některý rok plodí zcela málo, místy však opakem toho plodí tak, že bývají stromy zcela obaleny, skýtající tak nádhernou podívanou. Také zkušenosti učí, že na místech volných plodí povždy více než na místech uzavřených. Též i po kruté zimě zcela nic neb jen málo plodů přináší, poněvadž květní poupata, která se sice vyvinují na jaře zdánlivě zcela pravidelně, bývají zmrzlá uvnitř. Velikou roli hraje v tomto ohledu i podložka, roste sice na všech stejně dobře, nejplodnější však bývají stromy šlechtěné na mahalebce; také i na obyčejné

višni hojně plodí, na sladké třešni roste mohutněji, plodívá však méně, zato však bývají plody větší a sladší, než na jiných podločkách.

Sázeti lze ji všude tam, kde jiné třešně se daří s prospěchem, a že roste krásně do výše, rozvětřujíc se drobně v korunu vejčitou neb kulovitou, aniž by se rozkládala, lze ji použít i podél silnic. Stromořadí ze samých „Hortensií“ bývá nádherné.

Z mládí, i po celý věk roste bujně, je-li šlechtěna u země, vzrůstá ve dvou letech v úhledné pyramidky, je-li vedena vzhůru, tvoří rovný, pevný, silný kmen, který bývá zdravější a stářejší planého, který pod zdravou korunou často trpí spálou. Šlechtí-li se v koruně kyselé višně, vyvinuje se koruna vždy mohutnější než kmen, který zůstává slabším.

Letorosty narůstají z mládí silnější a delší, později kratší a slabší, mají ráz skleňovek, takže je nelze zaměnit s třešňovými; jsou červenavě hnědé, ve stínu bledší, pokryté tenkou stříbřitou blanou odspodu letorostu více souvisle, dále ke konci jen skvrnitě a čteně posety vyvstalými, po délce natrhanými, žlutými tečkami.

Dosti hustě roztroušená oka bývají dlouze vejčitá, ostře zakončena, hodně odstávají a mají hnědé šupiny šedě vroubené; jsou na patkách velmi mírně vydutých, s třemi zcela jemnými žeběrky. (Viz obraz.)

Na jaře rašící lístky bývají jasně zelené a nabývají po ukončeném vývoji dvojího tvaru: jedny bývají 135—160 mm dlouhé, 65 mm široké, eliptické, také i dlouze opak vejčité, do špičky dlouze vytáhlé, jiné jen asi 115 mm dlouhé, 70 mm široké, taktéž opak vejčité a více třešňovým podobné, kraj mají hruběji dvojmo zubatý, nikdy však tak hluboko jako třešňové, zoubky končí malinkými hroty; jsou na řapících 35—40 mm dlouhých, zarudlých, s dvěma většími žlázami hned pod čepelí listu.

Při plodech bývají listy menší, mají kraj drobněji, pilovitě zoubkovaný, řapíky delší a žlázy na nich menší.

Květní poupata bývají jen o maličko větší ok, ale bývají baňatější, tupěji zašpičatělá a shluklá v malé, hroznovité růžice a u spodu letorostu. Z těchto vykvétají asi 31 mm v průměru mající květy sestavené z bílých, oválových plátků, v menších chomáčích. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz byl zhotoven podle větve z Chlumce n. Cidl. a znázorňuje dostatečně přirozenou velikost, tvar i barvu plodu. Plody nevyvinují se vesměs stejně. Nejprve zralé bývají největší, takže 10 kusů váží 80—100 g, bývají asi 27 mm vysoké, 27 × 22 mm široké, jak ke stopce, tak i k temeni stejně zkulacené, jedna strana bývá velice mírně proláklá, druhá jen stlačena, po této táhne se čára, která končí rzivou jízvou v maličké jamce na temeni plodu.

Zelené, velice mírně zakřivené, 25—43 mm dlouhé stopky vězí v hlubokých, těsných jamkách a připojují se v nestejném počtu na 12—18 mm dlouhou, obyčejně jedním, někdy i dvěma lístky, jichž řapíky mají brvitě palisty, opatřenou pastopku.

Lesklá, jemná, jako sklo průsvitná slupka dá se lehce stáhnouti a chutná přitřpkle kyselá, jest mdle žlutá, větším dílem jasně červená neb žlutavě červená, plody úplně slunci vystaveny, bývají sice celé jasně červené, přece však, třeba jen sebe méně ve stínu, žlutavě prokvétají; velice jemné, jen pod sklem zřetelné, žlutavé tečky jsou roztroušeny po celém plodu.

Bělavě mdle žlutavá dužnina jest zcela měkká, přece však tužší než višni, téměř zcela se v ústech rozplývá, nebarvivou šťavou kypí, chuť nejprve zralých plodů jest navinule sladká, lahodná, občerstvující, plodů méně vyzrálých neb menších trochu přitřpklá a ne tak lahodná. Přiměřeně velké, úzké, dlouhé pecky jsou znázorněny černým obrazem.

Uzrává podle počasí asi koncem června neb první dny července; hodí se jen na stůl a k místnímu prodeji. Má se trhati na dva- až třikráte, aby zbylé plody dospěly a chutnějšími se staly.

V zahradách Zemského pomologického ústavu v Troji jest chována pod čís. 117, Královna Hortensie.

Popisy se nalézají: „Ovocnické Rozhledy“ 1914 str. 69, Královna Hortensie, „Moravské Ovoce“ čís. 90 též tak; „Handbuch der Obstkunde“ čís. 58, Königin Hortensia, „Pomologische Monatshefte“ 1907 str. 230, Königin Hortensia, uznána za nejchutnější; Leroy „Dictionnaire de Pomologie“ čís. 120, Reine Hortense; Jankowski „Sad i ogród owocowy“ str. 386, Hortensja.

Dále jsou známa vedlejší jména: Aremberg Fischbach (C. d'), Belle-Audigeoise, Belle de Bavay, Belle-Hortense, Belle de Jodoigne, Belle de Lacken, Belle-Suprême, Belle de Petit-Brie, Belle de Prapeau, Belle de Papeleu, Cerisier à Gros-Fruit Rouge Pâle, Donna Maria, Fisbach, Grosse de Wagnelée, Guigne de Petit-Brie, Guigne Noir de Stass, Hortense, Hybride de Lacken, Kirsche von Ravenna, Louis, Louis-Philippe, Lemercier, Malaccord, Mermer (C. de), Merveille de Hollande, Morenstein, Moustier, Monstrueuse de Bavay, Monstrueuse de Jodoigne, Monstrueuse de Vilvorde, Noire Précoce de Strass, Reine des Cerises, Reine-Hortense Larose, Rouen (C. de), Rouvroye, Seize à la Livre, Stavelot (C. de), Apronia Hortensia.

Kromě popsané „Královny Hortensie“ pěstuje se ještě varieta této pod jménem „Reine Hortense Hâtive“, která jest úplně stejného vzrůstu, stejného květu, plody však má větší, tmavěji zbarvené, sladší, plodí však i na mahalebce tak málo, že nestojí za pěstování.

KRÁLOVNA HORTENSIE – *Königin Hortensia.* – *Reine Hortense.*